

Lördagen den 1 April.

Kl. 12 middagen.

§ 1.

Upplästes till justering och godkändes protokollet för den 24 Mars.

Herr *Palander* anmälde, det han, till följd af mellankomna hinder, icke begagnat eller komme att begagna den ledighet från riksdagsgörö-målen, som enligt nu justerade protokoll blifvit honom beviljad.

§ 2.

Herr Talmannen uppläste nedanintagna, genom Chefen för Kongl. Civil-departementet, honom tillhandakomna Kongl. Maj:ts nådiga skrif-velse:

WI CARL, med Guds nåde Sveriges, Norges, Götes och Wendes Konung, tillbjude Eder, Gode Herrar och Svenske Män, Ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, Wår ynnest och nådiga benägenhet med Gud Allsmäktig. WI fullgöre en smärtsam pligt, då Wi härmedelst gifve Eder tillkänna, att Wår Högtälskade Fru Gemål, Hennes Kongl. Maj:t Drottningen af Sverige och Norge WILHELMINA FREDRICA ALEXANDRA ANNA LOVISA, i dag klockan elfva tim. 20 min. förmiddagen efter någon tids sjukdom med döden afgått.

Förvissade att I, jemte samtliga Wåre trogne undersåter, med Oss och Wårt Kongl. Hus varmt och innerligt deltagar i den djupa sorg, som under Wår ännu fortfarande sjukdom drabbat Oss, Konungahuset och de förenade Rikena, finne WI i detta Edert deltagande en anledning till tröst och hugsvalelse.

WI förblifve Eder, alle samtligen och hvar och en i synnerhet, med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågne; befallande Eder i öfrigt Gud Allsmäktig nådeligen. Stockholms Slott den 30 Mars 1871.

Under Hans Maj:ts,

Min Allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

OSCAR.

Axel Bergström.

Sedan

Sedan denna uppläsning försiggått, lemnades ordet åt

Herr vice Talmannen Mannersskantz, som yttrade: Herr Talman! mine herrar! Öfvertygad att derigenom motsvara en önskan, som allmänt delas inom Kammaren, tillåter jag mig, med anledning af den smärtsamma underrättelse som vi nu måst emottaga, föreslå, att Kammaren, då Hans Maj:t Konungen under Dess nuvarande sjukdom icke torde böra besväras med emottagandet af någon mera talrik deputation, ville anmoda Herr Talmannen att från Kammarens samtliga ledamöter till Hans Maj:t frambära de vördnadsfulla uttrycken af vårt varmt och innerligt kända gemensamma deltagande i den djupa sorg, som genom Hennes Maj:t Drottningens högst beklagligt timade bortgång träffat icke blott Konungen och konungahuset, utan hela svenska folket.

Kammaren biträdde ifrågavarande hemställan och beslöt alltså lemna åt Herr Talmannen ett sådant uppdrag, som Herr vice Talmannens förslag innefattade; kommande den nu upplästa nådiga skrifvelsen, sedan dess innehåll på sätt nu skett, blifvit taget till Kammarens protokoll, att öfverlemnas till Riksdagens arkiv, för att der förvaras.

I sammanhang med föredragning af högstberörda nådiga skrifvelse tillkännagaf Herr Talmannen, att, enligt meddelande från Kongl. Maj:ts t. f. Öfverstekammarherre, platser funnos utsedda för de ledamöter af Kammaren, hvilka önskade öfvervara den tacksägelse, som, i anledning af Hennes Maj:t Drottningens dödliga fränfalle, denna dag klockan 2 e. m. komme att hållas i Kongl. Slottskapellet.

§ 3.

Härefter öfvergick Kammaren till behandling af de å föredragningslistan för dagen uppförda ärenden; och företogs alltså till afgörande Stats-Utskottets utlåtande N:o 40, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om upphörande af statsverkets magasins-, spanmåls- och brödbakningsrörelse i landsorten.

Utskottets hemställanden under Litt. a) b) c) och d).

Biföllos.

I anledning af Utskottets hemställan under Litt. e) yttrade:

Herr Sääf: Herr Talman! mine Herrar! Det förslag, som Stats-Utskottet här framställt angående försäljning af magasinsbyggnaderna i Norrköping, tillhör ett ärende, hvarom i detta betänkande inga upplysningar finnas som leda till frågans bedömande, hvarföre jag anhåller att få meddela ett och annat derom. Såsom af utlåtandet synes nederst på sid. 2 hafva "stadsfullmäktige i Norrköping gjort underdånig ansökning om tillåtelse för nämnda stad att för verkställande af nådigst fastställd

Herr Hörnfeldt: Stats-Utskottet kan svårigen hafva kommit till annat resultat, än det gjort. Riksdagen har sjelf hos Kongl. Maj:t begärt en utredning om och på hvad sätt kronomagasins- och spanmåls-samt brödbakningsrörelsen måtte kunna upphöra och, sedan Kongl. Maj:t med anledning häraf till Riksdagen aflåtit proposition i ämnet, har nu Stats-Utskottet, hufvudsakligen på Norrköpings kommuns egen framställning, gjort hemställan om försäljning af de ifrågavarande magasinsbyggnaderna. Föregående talare har nämnt, att Norrköpings kommun frånträdtt sitt år 1867 gjorda anbud. Detta är visserligen sannt; men då han grundar detta återtagande derpå, att staden efter verkställda efterforskningar i arkiven trott sig vara egare till berörda tomtplats, tror jag han misstager sig. Enligt min åsigt har orsaken, hvarföre staden frånträdde sitt första beslut och ingick med den nya skrifvelsen, varit just den att Kongl. Maj:t afslagit dess år 1867 gjorda ansökning. Hvad nu beträffar talarens antydan, att Norrköpings stad sannolikt vore egare till den ifrågavarande tomten, så — under antagande att så möjligen kunde vara förhållandet — ser jag intet skäl, hvarföre icke Kammarén skulle kunna bifalla den af Stats-Utskottet nu gjorda framställningen. Ty anser sig Norrköpings kommun hafva bättre rätt till denna tomt, så är det naturligtvis ingenting som hindrar kommunen att göra sina anspråk gällande och, derest på juridisk väg kan visas att tomten verkligen är kommunens tillhörighet, då också återfå densamma. För öfrigt vill jag i afseende på billighetsskäl nämna, att mig tyckes all rättfärdighet vara uppfylld, då staten lemnar från sig en tomtplats för en summa, som enligt min tro motsvarar på sin höjd tredjedelen af tomtens verkliga värde.

Jag yrkar bifall till punkten.

Herr Hierta: Den framställning, som blifvit gjord af representanten från Norrköping, är af så märkelig beskaffenhet, att den enligt min tanke nödvändigt måste leda till en återremiss. Men innan denna återförvisning af ärendet eger rum, ber jag att få fästa uppmärksamheten på några omständigheter, som synas mig anmärkningsvärda.

Talaren har omnämnt, att den upptäckt, hvarigenom Norrköpings stad numera tror sig vara rätta egaren till de tomter, hvarå kronomagasinet i nämnda stad är beläget, gjordes under forskningar i stadens arkiv år 1868. Men då frågan hos Kongl. Maj:t behandlades först år 1869, kan det icke annat än väcka förundran, att Norrköpings stad icke under den mellanliggande tidrymden af ett år hunnit göra sin rätt till tomterna gällande. Detta torde vara en omständighet, som förtjenar att närmare undersökas af Utskottet.

En annan anledning att önska återremiss är den, att uti Stats-Utskottets betänkande icke finnes den ringaste ledning för Riksdagen vid bedömandet af tomternas och byggnadens verkliga värde. Ifrågavarande magasinsbyggnad är troligen af ganska stora dimensioner, äfvensom tomterna, eftersom de äro flera, af betydligt omfång, och om man bedömer värdet i analogi med det pris, som i andra mera folkrika städer, t. ex. Stockholm, betingas för tomter, så synes det åsatta värdet, 30,000 R:dr, vara alltför lågt. Visserligen har Utskottet tillstyrkt, att Kongl. Maj:t

mätte bemyndigas att, efter å tomterna genom Öfverintendents-embetet anställd uppskattning, desamma jemte magasinsbyggnader försälja till pris, som icke understiger redan erbjudna 30,000 R:dr; men jag tror att det skulle vara af värde äfven för Kongl. Maj:t, om genom Stats-Utskottets åtgörande närmare undersökning i detta hänseende kunde åstadkommas.

Hvad beträffar försäljningen till Malmö stad af Kronans magasinsbyggnad derstädes med tomt och dertill hörande två tunnland jord å stadens mark, så tyckes det, som om den föreslagna försäljningssumman, 7,700 R:dr, äfven skulle vara för låg, om man jemför den med värdet å tomter i andra städer, och det synes då mödan värdt, att Stats-Utskottet egnar någon uppmärksamhet åt att utröna, huruvida icke staten kunde påräkna större fördel, än som nu är i fråga utaf försäljningen af denna egendom likasom af den i Norrköping.

Det är naturligtvis öfverflödigt att nu ingå i vidare deduktion, om återremiss beviljas, hvilket jag för min del påyrkar.

Herr Sääf: Den invändning, som af den ledamot af Stats-Utskottet, hvilken först yttrade sig, gjordes mot min begäran om återremiss, var, såsom det tycktes, hufvudsakligen grundad på den föreställningen, att den sednare framställningen af Norrköpings stadsfullmäktige icke skulle vara en följd af de upplysningar angående kronomagasinstomterna i nämnda stad, som under forskningar i stadsarkivet inhemtats, utan mera en följd af det skäl, som förut blifvit framställt såsom ett hinder för försäljningen, det nemligen att ifrågavarande kronomagasin ansågs för staten outhärligt. Denna uppfattning vågar jag likvisst påstå vara fullkomligt oriktig, men tror mig icke här böra ingå på någon närmare vederläggning deraf, emedan den noggranna och mångsidiga utredning, som erfordras, lämpligast åstadkommes uti Stats-Utskottet. Jag fortsätter således mitt yrkande om återremiss.

Herr Carl Ifvarsson: Då representanten från Norrköping fortfarande yrkar återremiss, får jag såsom ledamot af Stats-Utskottet motsätta mig densamma, emedan jag icke kan inse, hvartill återremiss af detta ärende skulle tjena, då någon vidare utredning icke kan af Utskottet åstadkommas. Jag kan icke heller se, att den påyrkade vidare utredningen är nödvändig, ty då Utskottet hemställt, att Riksdagen måtte öfverlemna till Kongl. Maj:t att låta Norrköpings stad inlösa ifrågavarande magasinsbyggnad med tillhörande tomter till det värde, Kongl. Maj:t kan finna godt bestämma, så är det endast i det fallet, att man icke har förtroende för Kongl. Maj:t, som man kan säga, att utredning bör ske, innan beslut i föreliggande ärende af Kammaren fattas. För min del tror jag, att det icke är skäl att hysa ett sådant misstroende till Kongl. Maj:t, utan anser jag att, i händelse det är omöjligt för Norrköpings stad att köpa egendomen efter det värde, som, icke understigande 30,000 R:dr, kan komma att af Kongl. Maj:t bestämmas, ingenting annat är att göra, än att Kammaren afslår denna punkt af Stats-Utskottets föreliggande betänkande och bemyndigar Kongl. Maj:t att, på samma sätt som med öfriga kronomagasinsbyggnader, hvilka icke för statens ändamål

behöfvas, efter föregången värdering egendomen till den mestbjudande försälja. Det står då staden fritt att bjuda så stor summa, egendomen kan anses vara värd. Jag tror det likvisst vara klokast, att Kammaren bifaller denna punkt, ty äfven om man betraktar saken från staden Norrköpings sida, måste det vara fördelaktigare för denna kommun att få inlösa egendomen för ett af Kongl. Maj:t, efter af Öfverintendents-embetet anställd uppskattning, fastställt pris, än att på auktion derom täfla med andra spekulanter.

Rent afslag på denna punkt skall jag likväl icke motsätta mig, då frågan om försäljning af kronomagasinet i Norrköping i sådant fall komme i samma kategori som frågan om öfriga likartade byggnader, men återremiss af ärendet vill jag på nu anförda skäl icke medgifva.

Herr Sääf: Då den siste talaren, som tillika är ledamot i Stats-Utskottet, låtit forstå, att enligt hans tanke mitt yrkande på återremiss och dess medgifvande af Kammaren skulle vara beroende på misstroende till Regeringens sjelfständiga handhafvande af denna angelägenhet, så måste jag tillbakavisa en sådan uppfattning.

Jag föreställer mig, att då Stats-Utskottet efter erhållen återremiss tager saken i förnyad pröfning, detsamma med anledning deraf kommer att föreslå Riksdagen att, just med förtroende till Regeringen, bemyndiga denna att, på skäl som framdeles kunna komma att företes, öfverlåta ifrågavarande byggnader och tomter till Norrköpings stad eller ock på annat sätt dermed förfoga. Det ligger ju öppet för Stats-Utskottet att besluta på sådant sätt eller ock föreslå, att ärendet på uppgifna skäl må förfalla för det närvarande. Jag yrkar därför fortfarande ärendets återremitterande till Stats-Utskottet.

Herr Key: Då jag som ledamot af Stats-Utskottets andra utgifts-afdelning varit med om att handlägga detta ärende, ber jag att, med anledning af hvad den ärade representanten från Norrköping anført, få nämna, att afdelningen, af allt hvad i frågan förekommit, icke kunnat finna annat, än att Kongl. Maj:t och Kronan har obestriddlig eganderätt till ifrågavarande tomter. Af de förevisade handlingarne och de upplysningar i öfrigt, som afdelningen erhållit från Statskontoret, inhemtas nemligen, att dessa tomter, utgörande en beteshage, donerades till Norrköpings stad år 1650 af Drottning Christina, men år 1776 återlemnades denna beteshage till Kronan, utan annat förbehåll å stadens sida, än att den framdeles skulle blifva tillgodosedd med något vedermåle af "konglig nåd och hjälp" såsom det står i afträdelseskriften. År 1867 anhöll staden att få lösa tomterna och magasinbyggnaden med 30,000 R:dr, men detta afslogs af Kongl. Maj:t, emedan kronomagasinet fortfarande ansågs behöfligt, hvarpå staden året derefter begärde att få bekomma egendomen mot vederlag af annan tomt, hvarpå staden skulle uppföra ett nytt magasin i stället för det gamla kronomagasinshuset, som är af trä och af ringa värde.

Tomterna deremot äro värda ett icke obetydligt belopp, både i anseende till deras läge i grannskapet af Motala varf och deras areal, utgörande ej mindre än 96.728 kvadratfot. Kronans rätt till desamma, som

aldrig hitintills varit omtvistad, visar sig ännu tydligare deraf, att staten sålde en del af desamma till enskild person den 17 November 1840 för 15,000 R:dr R:mt, med förbehåll dervid att, om Norrköpings stad kunde visa sig hafva fått rätt att af dessa tomter uppbära tomtören, den nya egaren då skulle betala dessa till staden. Detta kontrakt finnes i Statskontoret och har blifvit förevisadt i Stats-Utskottet.

Jag tror således, att Kronans rätt till ifrågavarande egendom är obestriddlig och att Norrköpings stad icke med skäl kan klaga öfver, att Stats-Utskottet tillstyrker hvad Kongl. Maj:t föreslagit, nemligen att Norrköping får köpa egendomen för samma summa, som staden förut erbjudit för densamma; detta är, efter hvad jag tror mig hafva visat, ett ganska billigt pris, men för hvars åsättande å andra sidan talas, att staden i och för sin tomt- och gatureglering, således för ett allmänt nyttigt ändamål, behöfver samt dessutom sjelf fordom godvilligt till staten återlemnad egendomen. Att söka utkräfva högsta möjliga penningen vore därför allt för hårdhändt.

Emellertid, vill icke staden betala den nu erbjudna billiga köpeskillingen, så bör egendomen naturligtvis försälgas på enahanda sätt och till den mestbjudande såsom öfriga kronomagasinsbyggnader, hvilka icke äro för staten behöfliga, och det står då staden öppet att vid försäljningstillfället uppträda som spekulant eller att, såsom Herrar Hörnfeldt och Carl Ifvarsson här förut antydtt, söka i rättegångsväg göra sina förmenta anspråk gällande.

Jag tillstyrker således bifall till Stats-Utskottets utlåtande i denna punkt.

Öfverläggningen var slutad. Enligt derunder gjorda yrkanden framställde Herr Talmannen proposition så väl på bifall till Utskottets förslag som på återförvisning och förklarade den förra af dessa propositioner besvarad med öfvervägande ja. Då likväl votering äskades, blef nu uppsatt, justerad och anslagen följande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt under Litt. e) i dess Utlåtande N:o 40,

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Kammaran beslutit till Utskottet återförvisa ofvannerörda moment af förevarande utlåtande.

Omröstningen utföll med 101 ja mot 30 nej, i följd hvaraf Kammaran bifallit Utskottets förslag.

Hvad Utskottet hemställt under litt. f), g) och h)

Bifölls.

§ 5.

Föredrogs Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts betänkande N:o 8 (i samlingen N:o 23), med anledning af Herr Johan Jönssons motion N:o 137, om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, med begäran om förklaring af Kongl. Brevet till Kammar-kollegium af den 17 September 1856 angående helgonskylden.

Herr Johan Jönsson: Herr Talman! mine Herrar! Det kan väl icke tjena till mycket att tala för återuppståndelse af en dödad motion, men jag har dock funnit mig föranlåten att taga till ordet, eftersom en af Utskottsledamöterna uti en till utlåtandet bifogad reservation mycket riktigt uppfattat min mening och särdeles sakrikt och grundligt yttrat sig i ämnet. På samma gång jag härmed förklarar mig för afslag å Utskottets utlåtande och för bifall till ifrågavarande reservation, får jag bedja er, mine Herrar, kasta en blick på densamma, och jag antager att hvar och en då skall blifva öfvertygad om det rättvisa och billiga uti den föreslagna förändringen. Ty det är påtagligt, att alla de pastorat, som ligga inom tvänne mils område från närmaste stad, hafva sin helgonskyld lika fördelad; så är äfven förhållandet med dem som ligga helt och hållet utom det nämnda området, hvaremot de som ligga till hälften inom och till hälften utom det nämnda området drabbas af den orättvisan, att den ena församlingen måste med helgonskylden aflöna pastoratets gemensamma klockare, under det den andra församlingen kan använda densamma till undervisningen allena. På grund häraf får jag yrka afslag å Utskottets utlåtande och bifall till Herr Ola Anderssons reservation.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Det är visserligen icke i allmänhet angenämt att uppträda emot de förslag, som komma från Utskotten, men då jag anser mig hafva rätt i det yrkande jag i denna fråga kommer att göra, så kan jag icke underlåta att angående densamma yttra några ord. Någon utsigt till att Kammaren skall fästa någon synnerlig vikt vid det af motionären påpekade missförhållandet, finnes visserligen icke heller, då detsamma egentligen endast träffar nästan en enda provins inom landet; men jag skall för min del försöka visa den orättvisa, som uppkommit vid församlingarnes lemnade dispositionsrätt öfver den ifrågavarande helgonskylden, som jag också hoppas af Kammaren skall uppfattas. Förhållandet är verkligen såsom Utskottet i början af betänkandet säger, i afseende på sättet hvarpå klockare-helgonskylden utgjorts och till församlingen återvunnits; den har ända sedan 1600-talet utgått från de inom två mils afstånd från städerna i Skåne, Halland och Blekinge belägna kommuner till stadens skola till och med år 1856, då Kongl. Maj:t, på grund af Rikets Ständers skrifvelse i ämnet vid 1853—1854 årens riksdag, förordnade, att ifrågavarande helgonskyld "skulle från skolorna skiljas och återställas till församlingarne, för att till deras egna behof i öfverensstämmelse med det ursprungliga ändamålet användas". Nu är det till att märka, och hvarpå jag äfven vill fästa Kammarens uppmärksamhet, att i Skåne finnas många pastorater, bestående af två eller tre församlingar, i hvilka klockaretjensten skötes af en och samma person, som sålunda är

hela pastoratets gemensamma klockare, — ett förhållande som existerat så långt någon kan minnas och tillgängliga handlingar utvisa. Då nu klockare-helgonskylden togs ifrån den ena af berörda församlingar för att användas till understöd åt skolan i närmaste stad, så togs den i sjelfva verket ifrån pastoratet i dess helhet och icke ifrån någon viss af pastoratets församlingar. Meningen med de af mig citerade orden i det Kongl. Brevet till Kammar-kollegium af den 17 September 1856 samt det till grund för detta liggande beslutet vid 1853—1854 årens riksdag, att den till skolorna i vissa städer ingående helgonskylden skulle till *församlingarne* återställas, kan derföre ej hafva varit någon annan, än att helgonskylden skulle användas till *hela* pastoratets, alla församlingarnes nytta. Ordet "församlingarne" måste här betyda alla de församlingar, från hvilka helgonskylden utgått, d. v. s. pastoratet i dess helhet, alla de till detsamma hörande kommunerna. Utskottet anför såsom skäl för afstyrkande af motionen, att motionärens yrkande icke är nytt, utan har under det sista decenniet till Riksdagen framkommit ej mindre än trenne gånger, men blifvit underkändt, samt att några nya skäl, hvilka skulle kunna föranleda ett annat bedömande af frågan, än hon förut rönt, ej blifvit af motionären anförda. För min del kan jag dock sannerligen icke förstå, hvilka skäl som skulle kunna åberopas utom dem motionen påpekade, nemligen om sättet, hvarpå helgonskylden blifvit fördelad, och möjligheten att genom domstols åtgärd vinna rättelse i missförhållandet. Utskottet förmenar visserligen, att det ej blifvit visadt, "att några af de församlingar, som påstå sig lida orätt, i laga väg sökt rättelse i det öfverklagade missförhållandet"; men om Utskottet hade velat göra sig besvär med att taga kännedom om det betänkande i frågan, som af Allmänna Besvärs- och Ekonomiutskottet vid 1853—1854 årens riksdag afgafs, så skulle Utskottet der hafva funnit de tydligaste bevis på, att rättelse verkligen blifvit sökt men ej kunnat vinnas, icke ens hos Kongl. Maj:t. I en vid betänkandet fogad reservation synes äfven, att en af Utskottets ledamöter jemväl för sin del har försökt öfvertyga Utskottet, att någon rättelse på den vägen ej står att vinna, hvaröfver han också anförut bevis, och äfven jag kan framdraga exempel på dylika rättegångar inom mitt komitentskap. Att frågan vid trenne föregående riksdagar blifvit underkänd torde väl ej fortfarande få utgöra skäl för afslag, då billigheten i de gjorda yrkandena aldrig varit förnekade i hufvudsaken. Utskottet anför vidare, att det betvivlar, "att någon egentlig orättvisa verkligen eger rum till men för de församlingar, i hvilkas intresse ifrågavarande motion blifvit framställd." Detta tvifvel förefaller mig högst besynnerligt, då Utskottet vidare fortfar: "Ty först och främst har den ifrågavarande helgonskylden, innan den anslogs till stadsskolorna, tillhört icke de församlingar, som nu göra anspråk på densamma, utan pastoratets klockaretjenst — — —". Här erkänner Utskottet således sjelft, att denna skatt utgått till en pastoratets gemensamma tjensteman och från hela pastoratet: alla dess församlingar. När skatten nu skal återgå till *församlingarne*, så bör den således äfven efter Utskottets åsigt, sådan den i dessa ord är uttalad, återgå till pastoratet i dess helhet, ej, såsom hittills skett, endast till den af församlingarne, som ligger inom två mils afstånd från staden, eller till de församlingar, hvars hela pastorat, som ofta är fallet, ligga inom sagda afstånd

från staden, men som enligt fördelning inom dessa pastorat församlingarne emellan utgjort sin helgonskyld till en stadsskola. Såsom förhållandet nu är, får deremot den församling, hvilken återfått sin helgonskyld, använda denna till sina egna behof, den andra församlingen åter, som aldrig lemnat något bidrag till stadsskolan, måste ensam aflöna en tjänsteman, som ej endast är hennes, utan lika mycket den andra församlingens. Den förra församlingen kan således, och detta på den sednares bekostnad, använda ifrågavarande inkomst till det med densamma ursprungligen afsedda ändamålet, undervisningsväsendets befrämjande, den sednare deremot är beröfvad all möjlighet dertill. Ett sådant förhållande kan väl icke vara riktigt, och jag för min del är öfvertygad, att det måste rättas, ty frågan återkommer annars, fruktar jag, vid hvarje riksdag, tills den fått sin lösning. Utskottet yttrar slutligen: "att enligt Utskottets tanke en annan vida bättre utväg än den ifrågasatta finnes att utjemna den olikhet i rättigheten att disponera klockarehelgonskylden, som öfverklagats, och att afväpna det missnöje rörande denna sak, som gång efter annan i motioner framträdtt för Riksdagen — den utvägen nemligen att medgifva alla öfriga församlingar i Skåne, Halland och Blekinge samma rätt att förfoga öfver sin klockare-helgonskyld, som år 1856 medgafs de församlingar, hvilka förut erlagt densamma till stadsskolorna". Jag är Utskottet tacksam för denna tanke, men skulle varit ännu tacksammare, om Utskottet hade sökt realisera densamma, hvilket efter min uppfattning, på grund af den föreliggande motionen, Utskottet ej varit förhindradt att lösa. Frågan, i den form den här af Utskottet framkastats, har äfven af mig varit föremål för omtanke, men jag har alltid dervid bemötts med svårigheter, isynnerhet då man vill påstå att klockarehelgonskylden står i ett visst förhållande till presterskapets privilegier; och om så är, torde det vara nödigt, för att den skall kunna på det af Utskottet omnämnda sättet disponeras, att kyrkomötet först blifvit hört, då utsigten lär vara ganska ringa för dess snara lösning. I alla fall torde det af motionären föreslagna sättet ej hindra denna utväg.

På de skäl jag nu anført jemte dem, som i motionen såväl som i Herr Ola Anderssons reservation finnas framställda, yrkar jag afslag å Utskottets betänkande och bifall till det af nämnde reservant afgifna förslag.

Herr Martin: Herr Talman! mine Herrar! Ehuru jag reserverat mig mot en del af motiveringen, har jag dock inom Utskottet biträdt dess beslut. Jag skall tillåta mig härför angifva mina skäl. I sitt utlåtande har Utskottet omnämnt, att det af motionären framställda yrkandet vid föregående riksdagar blifvit icke mindre än tre särskilda gånger underkändt, och Utskottet har tillika uttryckt sin förvåning deröfver, att motionären icke sökt vederlägga de skäl, hvilka förut anförts såsom anledning till afslag, och redan häruti har Utskottet funnit en giltig anledning att afslå ifrågavarande motion.

Föregående Riksdagars Utskott hafva för öfrigt angifvit utvägar att vinna rättelse, der i enskilda fall sådan skulle kunna vara behöflig. Det har visserligen blifvit anmärkt, att dylika utvägar varit försökta och misslyckats, men Utskottet har icke genom företedda handlingar kunnat härom få kännedom och bekräftelse, hvarför det icke kunnat bedöma, på hvilka skäl åsyftad rättelse och utjemning icke kunnat åvägabringas.

Men Utskottet har äfven haft andra skäl för afslag å motionen. Helgonskylden utgick ursprungligen till klockarne, innan en del deraf i vissa församlingar anslogs till stadsskolorna. Således hafva dessa församlingar aldrig haft dispositionsrätt till helgonskylden, förrän en del af dem finga det genom det Kongl. Brevet af den 17 September 1856. Om det vore skäl för någon att klaga öfver orättvisa, så borde det vara klockarne och icke församlingarne, ty till de förra hade, såsom nämndt, helgonskylden utgått, innan den anslogs till stadsskolorna. Emellertid tror jag för min del, att äfven klockarne förlorat rättigheten att framställa anspråk i detta hänseende. Om församlingarne skulle lidit någon orättvisa, så skulle det väl ligga deruti, att de förlorat någon rättighet, men det hafva de icke gjort, alldenstund de aldrig haft fri dispositionsrätt till nämnda helgonskyld. Då helgonskylden togs från stadsskolorna, finga dessa anslag såsom ersättning; då var helgonskylden statens egendom och staten hade kunnat använda dessa penningar på hvad sätt som helst; de anslogo dem då till vissa församlingar såsom en gåfva. Jag kan icke bestrida, att de ju kunnat lämpligare användas och möjligtvis billigare fördelas; men att de andra församlingar, som icke blifvit derutaf delaktiga, skulle kunna ega några giltiga rättsanspråk på denna helgonskyld, det tillåter jag mig att förneka. Jag tror tvärtom, att om en förändring skedde, så att man företog en fördelning mellan de öfriga församlingarne inom pastoratet, då skulle en orättvisa vederfaras just dessa förstnämnda församlingar, emedan man då fräntog dem en rättighet, hvilken så nyligen blifvit dem tillerkänd.

En reservant inom Utskottet har sagt, att de Utskott, som vid de tvänne sednare riksdagarne behandlat frågan, ej förnekat det rättvisa och billiga i framställningen. Men det Utskott, som 1866 behandlade frågan har afstyrkt motionen, på grund deraf att, såsom det heter, "den reglering, som det Kongl. Brevet i afseende å den af församlingarne föreslagna användningen af återvunnen helgonskyld föreskrifver, är afslutad och stadfästad samt det måste anses dem obetaget, hvilka förmena sig i något enskildt fall hafva blifvit lidande genom hvad vid nämnda reglering förelupit, att i vederbörlig ordning söka utverka den rättelse, hvartill de kunna ega giltig anledning, men deremot icke någon vidare åtgärd från lagstiftningsens sida synes af de i förevarande motion anförda omständigheter påkallas." Att ändra något, som så nyligen blifvit regleradt och fastställt, tror jag skulle innebära en orättvisa mot den som derigenom skulle blifva lidande; och om en eller annan förändring skulle företagas, så kunde det icke ske utan att åtminstone vederlag lemnades. Det skulle sannerligen dockast gifva anledning till nya förvecklingar, om någon ny fördelning socknarne emellan skulle ega rum.

Jag tror således, att Utskottet haft tillräckliga skäl att afstyrka motionen, men jag kan icke gilla hvad Utskottet anført i slutet af sin motivering, nemligen att det, enligt Utskottets tanke, skulle finnas en vida bättre utväg att utjemna olikheterna i rättigheten att disponera klockarehelgonskylden, den nemligen att medgifva alla öfriga församlingar i Skåne, Halland och Blekinge samma rätt att förfoga öfver sin klockarehelgonskyld, som år 1856 medgafs de församlingar, hvilka förut erlagt densamma till stadsskolorna.

Detta är emellertid helt och hållet en annan fråga, som icke varit hänvisad till Utskottet och hvaröfver det icke haft befogenhet att yttra sig. Derför har jag reserverat mig mot motiveringen i denna del, men har deremot biträdt och vidhåller det beslut, hvartill Utskottet kommit.

Efter denna öfverläggning gäfvos propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på bifall till det förslag, som blifvit framställt i Herr Ola Anderssons vid utlåtandet fogade reservation. Då Herr Talmannen fann ja vara öfvervägande för den förra meningen, begärdes votering, som alltså företogs enligt följande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskott hemställt i dess Betänkande N:o 8 (i samlingen N:o 23),

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, för sin del beslutit, att Riksdagen skall i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes förordna, att den från stadsskolorna i Skåne, Halland och Blekinge till en del församlingar återvunna helgonskyld skall på det sätt dispenserat, att, sedan klockaren erhållit den honom nu tillkommande helgonskyld af församlingarne i pastoratet i mån efter dessa helgonskyldsbidrag, hvarje församling får använda sina öfverskott deraf för sina egna behof till de ändamål, som af Kongl. Maj:t redan äro fastställda eller framdeles kunna komma att fastställas.

Omröstningen visade 78 ja mot 33 nej, hvadan Utskottets hemställan bifallits.

§ 6.

Föredrogos ånyo, med bordlades andra gången Konstitutions-Utskottets utlåtande N:o 5 och Banko-Utskottets memorial N:o 12.

§ 7.

Föredrogs och godkändes Riksdagens Kanslis förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 15, rörande utarbetande af ny taxa för passageraretrafiken å statens jernvägar.

§ 8.

Anmälades till bordläggning nu inkomna:

Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 14, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens femte hufvudtitel;

N:o 41 a, angående beräkning af statsverkets inkomster; och

N:o 41 b, i fråga om upphörande af tackjernstionde och andra tackjernsafgifter;

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 3, i anledning af väckt motion om ändring af gällande stadganden rörande försäljning af vin;

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 8 (i samlingen N:o 24), i anledning af återremiss i fråga om tillägg och förändring i Kongl. cirkuläret till konsistorierna i riket den 9 Februari 1844 angående konsistorii-notariernes uppbördsprovision.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden, med afseende å den ytterligare bordläggning som kunde begäras, skulle sättas främst till föredragning i nästa sammanträde.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag rörande de beslut, som i detta sammanträde blifvit af Kammaren fattade.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr Winkrans	från denna dag under 12 dagar,
„ Anders Petter Andersson . .	„ den 3 April „ 7 „
„ Magnus Svensson	„ „ 3 „ „ 8 „
„ Lindström	„ „ 5 „ „ 8 „
och „ J. Geijer	„ „ 13 „ „ 10 „

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{3}{4}$ 2 e. m.

In fidem

H. Husberg.